

# СВОБОДА SVOBODA

## УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 2. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 5-го січня 1943.

No. 2. Jersey City, N. J., Tuesday, January 5, 1943.

VOL LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода”: BERgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BERgen 4-1016 4-0807

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

### ОГРАНИЧЕННЯ ДРУКАРСЬКОГО ПАПЕРУ І ПАЛИВНОЇ ОЛИВИ

ВАШІНГТОН. — Під кінець минулого тижня бюро адміністрації цін зарядило десять відсоткову обтинку друкарського паперу і стількиж паливної оливи. Кожна американська газета з першим лютого доставатиме десять відсотків друкарського паперу менше. Також всі домовласники доставатимуть по десять відсотків паливної оливи менше, не звертаючи уваги на те, що пайки оливи вже і так досить обмежені.

#### ЗАМКНУЛИ ШПИТАЛЬ З БРАКУ ОЛИВИ.

НЬО ЙОРК. — Ніпансінт Біч Гаспител ньюйорські міські влади звелили замкнути, щоби в той спосіб заощадити паливної оливи. Той шпиталь міститься в Раковей і він приміщував 104 дітей. Дітей розміщено по інших шпиталях. З приходом літа той шпиталь буде знов відкритий. На тім замкненні, говорять міські влади, можна буде заощадити 300,000 галлонів паливної оливи.

#### ПІДВИЩЕННЯ ЦІН НА МОЛОКО.

ВАШІНГТОН. — Бюро заряду цін дозволило молочним компаніям на терені Нью Йорку підняти ціни на молоко на один і два центи на кварта. Посадник Ля Гвардія підчас своєї радієвої нападчі „протестував” проти цієї підвишки. Він теж критикував вашингтонські влади, кажучи, що занадто вони поділені в своїй компетенції розв'язувати різні справи.

#### „ХУДЕ АЛЕ ЗДОРОВЕ” ЖИТТЯ.

ВАШІНГТОН. — Рада воєнної продукції, в порозумінні з військовими чинниками, заповіли, що цілком в наступному році буде подвоїти воєнну продукцію. Згадана рада водночас перестерегла людей, що цивільне життя американців в цій новій році буде скромніше, під попереднього року. Буде менше різних продуктів і вигід. Життя буде „худе, але здорові”, говорили згадані влади, себто, хоч буде багато річей менше, але буде подостатком всіх колючих продуктів, котрі складаються на добрий стан здоров'я людей.

#### ПОВОЄННЕ ОЖИВЛЕННЯ.

ВАШІНГТОН. — Наукова інституція Брукінса оголосив свій бюлетень відносно повоєнного промислового оживлення. Цей бюлетень носить назву „Повоєнна депресія, чи оживлення?”. В тім бюлетені говориться, що треба сподіватись по війні не депресії, але великого оживлення. Водночас згадана інституція перестерегає уряд, щоби по закінченні війни не пробував продовжувати стислої контролі цін на різні продукти, бо контролю цін здаватиме розмах приватної підприємливості.

#### НАГІНКА НА ДЕЗЕРТИРІВ.

ВАШІНГТОН. — Судові влади заповіли, що з першим лютого ц. р. вони розпочнуть широкі облави на осіб, котрі ховаються від війська, або дотепер не зареєструвались в поборових бюрох. Будуть також гостро карати за те, що хтось не подав зміни адреси. Кари будуть досягати десять тисяч доларів, десять літ тюрми, або одне й друге.

#### ЗАГАЛЬНЕ ПОДОРОЖІННЯ.

ВАШІНГТОН. — „Федерал резерв борд” заявив, що в теперішній часі кожний мусить витратити шість доларів за ту річ, чи суспільну услугу, за котру в 1940 році платив п'ять доларів. Життя за той час подорожало на 20%.

#### ГУБЕРНАТОР ДЮІ РОЗПОЧАВ ПРАЦЮ.

ОЛБАНІ. — Ново вибраний ньюйорський губернатор з Республіканської Партії, Томас Дюї, розпочав своє урядування. Він поробив багато назначень на різні посади. А також виголосив промову, в котрій заявив, що ньюйорський стейт буде підготовлятися не лише до того, щоби як слід виконати свої обов'язки зв'язані з війною, але й буде робити далеко йдучі підготовки, щоби покласти основи для повоєнного промислового оживлення.

#### ПОЛІЦАЙ В СВАРЦІ ЗАСТРІЛИВ ОДНОГО, ТЯЖКО РАНИВ ДРУГОГО.

БРУКЛІН. — Старий ньюйорський поліцей, що має за собою 20 літ доброї поліцейської служби, в особистій сварці со своїми двома знайомими, пострілював одного смертельно, а другого тяжко поранив. Поліцей арештовано.

#### ПОВІНЬ У СЕРЕДНІХ СТЕЙТАХ МЕНШАЄ.

СІНСІНАТІ. — Ріка Огайо, котра в багатьох місцях повиступала з берегів і заляла прибережні околиці, починає вливатись знов у свої береги. Зливні дощі викликали повінь також в інших стейтах, зокрема в околицях Пітсбурґу. В деяких околицях десятки тисяч осіб мусили опускати доми і ховатись в безпечні місця. Вода поробила шкоди на десятки мільйонів доларів.

### Тяжка Поразка Японців Біля Буни

АМЕРИКАНСЬКА КВАТИРА В АВСТРАЛІЇ. — Комунікат штабу ген. МекАртура говорить, що союзні війська завдали японцям біля Буни, на східній кінці острова Нова Гвінея, тяжкий удар. Вони знищили японську укріплену базу в „Буна Мишин”, вбивши при тім 650 японців. Лише маленькі японські частини залишились там, розсипавшись дрібними гуртками по нетрах. За ними тепер полюють союзні війська.

#### ЗАТОПЛЕННЯ ЯПОНСЬКИХ КОРАБЛІВ

ВАШІНГТОН. — Департамент флоту повідомив, що американські літаки в полудневій частині Тихого океану затопили один японський нищитель, а один тяжко ушкодили, залишивши його на воді цілого в огні. Правдоподібно, що він теж мусів піти на дно. Зновуж американські субмарини затопили один японський нищитель і сім транспортних кораблів. Разом дотепер американські субмарини затопили 112 японських кораблів. Підчас останніх днів американські літаки бомбардували на півночі острів Кіску, і на полудні японський летунський майдан Мунада.

#### ШЛЯХ, ЩО ВІВ ДО ВІЙНИ

ВАШІНГТОН. — Департамент стейту опублікував „білу книгу”, в котрій подано різні документи відносно розвою дипломатичних зносин між Америкою і Японією в передвоєнних роках. З тих документів виразно виходить, що Японія ніяк не хотіла піти на якінебудь уступки, а вимагала від Америки відступлення від всіх американських домагань. До якої ступені були японці зухвалі, вказує це, що коли Америка наложила ембарго на старе залізо, що йшло до Японії, Японія внесла формальний протест проти того, хоч це потягнення мало чисто внутрішній характер.

#### ВУРГІС КРИТИКУЄ ДАЕСА

ВАШІНГТОН. — Член комітету Даеса, Вургіс, критикував голову того комітету, Мартіна Даеса, за його звіт про працю комітету. Той звіт, говорив Вургіс, це виключно робота самого Даеса. Він той звіт зготував і предложив до затвердження, без дискусії, іншим членам комітету. В звіті Даес гостро критикує деякі державні чинники і високопоставлених осіб, що ті не співпрацювали з ним у виконенні „п'ято-колюмністів”, зокрема комуністів, з державних установ.

### Де Голісти Хотять Злуки з Жіром, але не з „Людьми з Віші”

ЛОНДОН. — Генерал Де Голь, привідник „воюючих французів”, предложив Жіродові, північно-африканському командантові, стрічу для вироблення плану кооперації „всіх французьких патріотів” з виключенням усіх „людей з Віші”. Генерал Жіро, вже згодився на стрічу.

#### ФІНЛЯНДІЯ НЕ ХОЧЕ ВІЙНИ З АМЕРИКОЮ

СТОКГОЛЬМ. — Фінський прем'єр заявив на пресовій конференції, що Фінляндія ніколи не виповість війни Злученим Державам. Він висказав при тому надію, що ніякі нові події не погіршать відносин між Америкою і Фінляндією, котра вже має досить корогів.

#### НАЦІСТИ ВЖЕ МАЮТЬ ПЛАНІ ДЛЯ ФРАНЦІЇ

МОСКВА. — Господарський штаб маршала Герінґа вже виробив план десятилітки для французької господарки. Цей план обговорювано вже навіть на останній конференції Гітлера з Лявалем. За цим планом, всякі промисли в північній Франції мають бути здержані „з військових зглядів” й перенесені до Німеччини. Віймок мають становити тільки копальні.

#### ЕПІСКОП ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ЗАБОРОНИ БІБЛІЇ

ЛОНДОН. — Бритійська Радіова Карпорація передовила згадку німецького радіа про протест єпископа Віртемберґу до міністра пропаганди Геббельса проти напастей на христіанство. В своїм листі єпископ каже, що нацисти заборонили церкві видати Св. Письмо.

#### ПЕРЕРИВАННЯ ІТАЛІЙСЬКОМУ РАДІО

ЛОНДОН. — Коли з Риму подавано вістки про воєнні події, „голос духа” почав додавати після кожної вістки свої коментарі. Коли урядовий заповідач заявив, що „німці ведуть успішні контрнапади в Росії”, „голос духа” додав: „Червона армія жене наперед”. Коли заповідач сказав: „Мусоліні й італійці, рука об руку з Німеччиною, машерують до перемоги”, „голос духа” додав: „Мусоліні мордує й жертвує італійські війська для ласки Гітлера”. Прийшлося рядовому заповідачеві замовкати.



ЗИМА В СОВЕТАХ ДЛЯ НІМЦІВ ДУЖЕ ДОШКУЛЬНА. Це картина з совєтсько-німецького фронту, недалеко Сталінґраду. Згідно з совєтськими звідомленнями совєтські війська зими не лякаються, а німці її не видержують, бо погано вбрані. Картина знята в тій хвилині, коли совєтські війська почали наступати на німецькі оборонні лінії.

### ВЕЛИКІ ПОВІТРЯНІ БОЇ В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ

АЛІАНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Через болота всякі бої на суші в Тунісі просто здержані. Зате тим більше розпалюється боротьба в повітрі. Американські британські повітряні сили мали в суботу незвичайно успішний день. Американські летуни під командою генерала Дулітла знищили 23 ворожі літаки та ушкодили 34. Бритійські летуни зостріли 5 ворожих літаків.

#### АМЕРИКАНЦІ БОМБАРДУЮТЬ СТ. НАЗЕР.

ЛОНДОН. — Важкі американські бомбовики в товаристві 300 легких боєвих літаків налетіли на західно Францію й збомбардували доки й бази підводних човнів у Ст. Назер. Націстичні літаки навіть не виходили їм на зустріг. Дотепер над самим французьким портом ворожі літаки в більшому числі атакували американські літаки й звели з ними завзяту, але для них некорисну битву.

#### „ВОЮЮЧІ ФРАНЦУЗИ” З ЦЕНТРАЛЬНОЇ АФРИКИ В ЛІБІЇ.

ЛОНДОН. — Відділи „воюючих французів” перейшли поспішними маршами з центральної Африки, бо з тропічної французької посілости в околиці озера Чаду, і перебралися до Лібії, тут загрозили збоку відступаючі німецькі й італійські війська.

Хоча британське радіо вже заповіло, що генерал Монтгомері має вже починати велику офензиву, каїрське радіо каже, що в Єгипті нема ніяких признаков, що така офензива вже почалася.

#### РОСІЙСЬКІ ВІЙСЬКА ЗАНЯЛИ ВЕЛИКІ ЛУКИ І МОЗДОК.

МОСКВА. — Рядом переможних ударів російські війська заняли в минулу п'ятницю Великі Луки, стратегічне місто на центральному фронті, положене 275 миль на північний захід від Москви, а 90 миль від лотиської границі.

Понеділковий комунікат російської армії каже, що російські війська заняли зісто й залізничну станцію Моздок, глибоко на Кавказі, та що тим самим вони поклали тверде заборолу поступові нацистичних військ на нафтові терени в Кавказі. Моздок лежить усього 60 миль на північний захід від Грозного, кавказького нафтового центра.

#### СУПЕРЕЧКА З НІМЦЯМИ ЗА ВЕЛИКІ ЛУКИ.

МОСКВА. — Німецький урядовий комунікат заперечив російське донесення, що російські війська заняли Великі Луки. В відповідь на це російська команда заявила, що німецький комунікат є доказом, що „шарлятани головної квартири Гітлера” це „затверділі брехуни”. Мовляв, німецький гарнізон у Великих Луках не проявляв ніякої акції й не ставить російським найменшого опору.

#### ГОЛОД І ХОЛОД ДАЮТЬСЯ НІМЦЯМ У ЗНАКИ.

МОСКВА. — У деяких німецьких полках на захід від Сталінґраду панує поина недостача поживи. За звідомленнями німців, що попали в російський полон, воїки часто зовсім ослаблені від недоїдання. Вони дістають 4 до 5 унцій хліба й одну миску супу з кіньського мяса на день. Вони кажуть, що вони вже майже поїли всі свої коні. Бранці виявляють, що війська терплять сильно від відморозжень, спричинених голодом через наглі вагання температури. Зимових плащів та солом'яних покривал на чоботи, виданих німецькою армією цієї зими, видно коло Сталінґраду дуже мало.

#### ЗНОВУ ПЕРЕМІНИ В НІМЕЦЬКІЙ КОМАНДІ?

ЛОНДОН. — „Лондон Нюз Кроникл” подає в телеграмі з Стокгольму, столиці Швеції, що генеральний пільний маршал Вільгельм Кейтель, начальник німецької головної команди, має незадовго бути усунений з свого становища.

Шведські газети наводять вістки з одної з нацистичних газет, що мовляв один Гітлер знає, що німців чекає. Він тепер уже робить плани літньої кампанії. Він стоїть у постійнім зв'язку з Ромельом і Герінґом, командантом у Тунісі, та німецькими військами під Кавказом і Сталінґрадом. „Дня 20. квітня йому буде 54 роки й нема нічого дивного в тому, що під впливом важких і вирішальних проблем, він почав сивіти”.

#### НІМЦІВ ІРИТУЄ ПРИГАДКА НА 1918 РІК.

БЕРН (Швайцарія). — Німецька окупаційна влада проявляє всюди сильне подратування появою на мурах простої дати „1918!” Вона додає в тому пригадку німцям, що цей рік подібний до того року з першої світової війни, коли непереможна до того часу німецька армія почала заломлюватися.

Німецькі окупаційні уряди переслідують за виписання цієї дати не менше, як за виписання букви „V”, що її британці вживають за клич до перемоги.



**"SVOBODA" (Ukrainian Daily)**  
FOUNDED 1893  
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and  
holidays by the Ukrainian National Association, Inc.,  
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.  
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.  
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.  
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103  
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.  
Підписаний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед  
повною часом, в котрім оголошення хоче мати своє оголошення.  
За оголошення редакція не відповідає.  
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.  
3 Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.  
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

# 3 Кінцем Року

Як до війни робилося з кінцем року перегляд минулого й робилося проміжні прогнози майбутнього, то звісно говорилось передовсім про мирні досяги краю й світа. Від часу війни того рода перегляди й прогнози відносяться передовсім до війни. Конце року вже самий собою заставляє людину питатися: який був цей рік у перспективі дотеперішнього перебігу війни й яке його місце в перспективі майбутнього висліді?

Відповідаючи на це питання, приходиться нам пригадати собі на загально повторювану думку воєнних знавців, що, мовляв, як Німеччина не потрапить виграти війни до кінця 1942. року, то вона її вже не встане виграти ніколи. Рік 1942. уважали вирішальним для висліді війни, а до цього висновку приходили на тій основі, що коли противники Гітлера встигнуть запобігти його перемозі до кінця 1942. року, то вони встигнуть поволі його перемогти. Досі не сталося такого нічого, що могло би цю прогнозу ослабити. Навіть можна сказати, що останніми місяцями сталося багато такого, що цю ворожбу добре підтримує.

Вийде це передовсім зовсім маркантно з порівняння цієї війни з першою світовою війною. Тамту війну кайзер почав з того, що воював на двох фронтах, а за три роки доволювався він був до того, що зліквідував один фронт і кинув усю свою силу проти західних альянтів. Гітлер почав другу світову війну з того, що мав тільки один фронт, але за два роки доволювався до того, що має два фронти, а за три роки доволювався до того, що має властиво три фронти.

Очевидно, він починав війну на другому фронті з надією, що він упорається з Росією за одно літо, як упорався за пів осени з Польщею, і забезпечивши собі в цей спосіб тили, кине усею силою на Британію. Чим скінчилися ці сподівання, знаємо. Росії він першого літа не зламав, а за наступну зиму стратив багачко з того, що здобув. На друге літо знову пішов уперед, але з приходом зими почав ті території, добути з великими втратами, відступати зо ще більшими втратами.

У цей мент виринає як найважливіше питання воєнний настрій Німеччини. Який вплив має дотеперішній перебіг другої світової війни на німецький народ, на котрий спадає більшість тягару цієї Гітлерівської амбіції? Невжеж він може остатися так невилічимо еліпим, аби не бачити, що вся ця війна, яка за кличками Гітлера ведеться на те, аби добути для німців простір для життя, переміняється їм на простір для вмирання? Не вжеж він зовсім не догадується, що, не вигравши війни досі, він уже не встане виграти? Якби навіть припустити, що німець цього не добає, то в який стан душевний попаде він, коли нарешті й в його голові засвітає, що він цю війну програти мусить?

# Волес про Мир і Світовий Порядок

Промовляючи на радіо з привоу вісімдесятишесті річчя народження Вудро Вилсона, заступник президента, Генрі Волес, сказав, що „розпучливе змагання Гітлера завести на світі нацистичний лад вже перейшло найвищу точку і знаходиться на шляху до остаточного провалу. Коли нарешті режим Гітлера провалиться, а японські воєнні лорди будуть розбиті, то в історії світа настане цілком нове ера“.

Далі Волес говорив, що „як війська Об'єднаних Держав виженуть німців і японців з окупованих ними земель, то людям треба буде давати поміч і старатися відбудувати знищені ворогом країни. Він скритикував тих політиків, які стараються застрашувати американських людей тим, що нібито після війни Америка буде мусіла утримувати світ і сказав кілька терпких слів про те, що після першої війни короткозорі політики відказалися приймати довгі в натурі і фабричних виробів, а наші американські виробники мініли за маловартні бонди.“

Після війни, казав заступник президента, Америка матиме велику надлишку товару, який можна і треба буде міняти за сировину перовзвичайних промислових народів. Цим піднесеться їх життєвий рівень, а ми скористаємо більше, ніж як піднесли до. Ізоляціоністи думають інакше. Ховаючись за стовідсотковий американізм, вони не хочуть бачити того, що ми лиш тоді найдемо ринок збуту на американські фабричні вироби, як інші народи на світі будуть багаті і матимуть за що наші вироби купувати“.

Генрі Волес передбачує, що при відбудові світової господарки буде треба запобігти шкідливим економічним тертям і зорганізувати міжнародний суд, який зберігав би на світі мир. Він звернув увагу на питання безробіття, кажучи, що після війни буде треба уважати на те, щоб нас знов безробіття не зашкодило не приготуваними. Він сказав, що вже є думка аби „конгрес признав своїм обов'язком давати людям нагоду працювати в такій самій мірі, як він уважає своїм обов'язком признавати американським фермерам право відповідного доходу і робітникам право асекурації від безробіття“.

Заступник президента пропонує, щоб відвічальність за вдержання людей при роботі якої кожній державі мала б якнайбільшу свободу, але щоб не мала спромоги творити анархію, цебто, щоб свобода окремих держав плянованої спілки не загрожувала безпеці всіх її членів“. Об'єднані Держави хочуть створити таку спілку держав, яка булаб зв'язана спільними економічними інтересами тісніше, ніж були зв'язані з собою американські колонії в 1787 році.

Щоби в повноцінній світі панував спокій, сказав Волес, „треба дати окремим державам максимум самоврядування, а мінімум центральної влади. Народи світа мають тепер нагоду збудувати міцні основи миру, такі самі, про які мріяв Вудро Вилсон. Його думки не здійснились, бо світ

# ГАРНІ КЛИЧІ І ДІЙСНІСТЬ

Приємно читати, чи слухати високих державних мужів, коли вони говорять про „чотири свободи“, про „братерство, народів, про демократію й рівні економічні можливості для всіх людей цілого світу. Ті ідеї малиб бути здійснені по переможнім закінченні цієї війни. Хто мав нагоду зазнати гнету, наруги, терпіння, відріжних деспотів, той з великою полекшею на душі читає, чи слухає тих гарних слів.

Але коли ті гарні слова відносяться лише до деяких деспотів, а не до всіх; коли деяких жадлих деспотів, із закровавленими руками, державні мужі залишають у спокою, а навіть захищають до „демократії“ та накликають свій край до повеної співпраці з ними, то по спині пробігає мороз. Гаєм це чи неспівдана наївність? Бо як можна сподіватися, щоб якийсь деспот, котрий міліонами мурдував людей, вимордував їх голодом, концетраційними таборами, засланням, тюрмами, міг служити корисно свободолюбним кличам і стояти на сторожі ось тих високих кличів? Як можна сподіватися, що свободу релігії охоронять той режим, який в неюдський, звірячий спосіб висміював Бога, релігію, безсмертність душі і ціле позабрало життя? Як можна сподіватися, що вчені, мистці й інші провідні люди на різних ділянках людського життя матимуть свободу творити духові цінності, коли ті деспоти, дошукувалися „зради держави“ навіть в словниках, чи в математичних науках? Як можна ставити їх сторожами перед

це не був до того підготований“.

Закінчуючи свою промову, заступник президента сказав це так: „Нова демократія дасть нам волю; таку волю, про яку ми навіть ніколи не думали. Але треба, щоб кожний з нас виповняв свої обов'язки з широго серця. Тоді матимемо нагоду ділитися обов'язками і відповідальністю, ділитися приємністю, яку відчуває людина тоді, коли робить щось доброго і користного.“

„Якщо ми будемо спільно до того стремити, то це здійсниться і вийде на користь звичайній людині; тої людини, що бажає жити в новім світі, в якому вона малаб економічне забезпечення. Цього ніколи не бажали міліони людей, які кладуть свої голови на полях боїв за те, щоб на світі було краще жити“. (О. В. І.)

„Якщо ми будемо спільно до того стремити, то це здійсниться і вийде на користь звичайній людині; тої людини, що бажає жити в новім світі, в якому вона малаб економічне забезпечення. Цього ніколи не бажали міліони людей, які кладуть свої голови на полях боїв за те, щоб на світі було краще жити“. (О. В. І.)

„Якщо ми будемо спільно до того стремити, то це здійсниться і вийде на користь звичайній людині; тої людини, що бажає жити в новім світі, в якому вона малаб економічне забезпечення. Цього ніколи не бажали міліони людей, які кладуть свої голови на полях боїв за те, щоб на світі було краще жити“. (О. В. І.)

„Якщо ми будемо спільно до того стремити, то це здійсниться і вийде на користь звичайній людині; тої людини, що бажає жити в новім світі, в якому вона малаб економічне забезпечення. Цього ніколи не бажали міліони людей, які кладуть свої голови на полях боїв за те, щоб на світі було краще жити“. (О. В. І.)

„Якщо ми будемо спільно до того стремити, то це здійсниться і вийде на користь звичайній людині; тої людини, що бажає жити в новім світі, в якому вона малаб економічне забезпечення. Цього ніколи не бажали міліони людей, які кладуть свої голови на полях боїв за те, щоб на світі було краще жити“. (О. В. І.)

праці з Советами. Але вони водночас представляють, що советський режим це ідеал демократії, це щось таке, чого не лише не треба змінювати, чи реформувати, а навпаки, на нім взоруватись і наш ту-тешний лад так само перебудувати. Цього роду люди не добра бажать Америці і всім тим високим ідеалам, про котрі так багато нині говорять різні державні мужі. Та є ще інші особи, що теж закликають до співпраці з Советами, але вже не кажуть що советський режим найкращий. Навпаки, вони наткають, що той советський режим, втягнувши його до тісної співпраці з свобододолюбними народами, можна буде зреформувати. Ці другі люди, на нашу думку, краще поступають від перших і вони не є ворогами високих свобододолюбних кличів. Так видається, що по переможнім закінченні війни й вдержанням советського режиму, таки краще буде, коли той режим буде притягнений до співпраці, бо тоді можна буде приміняти до нього певний моральний натиск і змусити його не робити того, що в різкий спосіб протидіє високим засадам. Залишивши його в ізоляції, як це було по першій світовій війні, залишиться йому теж цілковито вільне поле роботи те, що він вважає за відповідне, а що по першій світовій війні потягнуло за собою лише на українських землях біля шість міліонів жертв в людях й незмірного терпіння для всіх людей.

Підсумовуючи сказане, можна твердити, що в остаточному результаті державні мужі Америки і Британії таки добре роблять, що нині багато говорять про свобододолюбні основи, на котрих має бути перебудований повеноїцй світ. Можна навіть припускати, що вони добре роблять, коли до демократичного кола держав включають Совети. Бо чимбільше вони говоритимуть про ту свободу і чим виразніше будуть ту свободу окреслювати, тим виразніше по війні люди будуть розуміти і бачити де та свобода є, а де її бракує. Бо вічно дурити людей на світі не можна. Як довго до Советів не міг передістатись ніякий журналіст, щоб на місці описати те, що там діялось; як довго в Советсах карали смертю навіть за невинні зв'язки з закордоном, так довго можна там було обдулювати людей до неможливості. Але коли наступить тісна співпраця, то цього робити не буде можна. Бо вже сама заборона журналістам поїхати в котресь місце, означатиме, що щось зле в Советсах. Тісний зв'язок з західною цивілізацією розм'ягчуватиме ті основи деспотизму, на котрих побудовано ту „диктатуру пролетаріату“. Дивлячись на справу з того боку, можна мати кращу думку і про повенне заміршення. А водночас можна щераз заключати, що тут є ще великий терен для праці в тому напрямі, щоб ті високі ідеали, про котрі нині так багато говориться, були здійснені в кожній кутку світу.

„Якщо ми будемо спільно до того стремити, то це здійсниться і вийде на користь звичайній людині; тої людини, що бажає жити в новім світі, в якому вона малаб економічне забезпечення. Цього ніколи не бажали міліони людей, які кладуть свої голови на полях боїв за те, щоб на світі було краще жити“. (О. В. І.)

„Якщо ми будемо спільно до того стремити, то це здійсниться і вийде на користь звичайній людині; тої людини, що бажає жити в новім світі, в якому вона малаб економічне забезпечення. Цього ніколи не бажали міліони людей, які кладуть свої голови на полях боїв за те, щоб на світі було краще жити“. (О. В. І.)

„Якщо ми будемо спільно до того стремити, то це здійсниться і вийде на користь звичайній людині; тої людини, що бажає жити в новім світі, в якому вона малаб економічне забезпечення. Цього ніколи не бажали міліони людей, які кладуть свої голови на полях боїв за те, щоб на світі було краще жити“. (О. В. І.)

„Якщо ми будемо спільно до того стремити, то це здійсниться і вийде на користь звичайній людині; тої людини, що бажає жити в новім світі, в якому вона малаб економічне забезпечення. Цього ніколи не бажали міліони людей, які кладуть свої голови на полях боїв за те, щоб на світі було краще жити“. (О. В. І.)

ІВАН ФРАНКО

## Основи Суспільности

Повість

21)

Правда, він так само критично відносився й до інших верств та установ суспільних, загально до всіх тих, котрих називав „дармоїдами“. І коли отак не раз у мучні, гриміючи могутнім молотом об розпалене залізо, подразнений оловіданнями людськими, коваль Гердер почне було зразу злегка, лагідно, наліво і направо, а дедалі із щораз більшим жаром та запалом перебирати різні болячки мужицького життя, різні недомогання мужицької думки, то голос його при тім ставав мінливий та дзвінкий, як нагострена сталь, роздавався чутко по чересі стук молотів, стогнанням іх, прискакання іскор і скрип польських і такимим яркими, прискакуючи іскрами западав у людські душі. Слухаеш було його інакше в отій напівтемній

EVERYBODY 10% EVERY DAY

“Every dime and dollar not vitally needed for absolute necessities should go into WAR BONDS and STAMPS to add to the striking power of our armed forces.” — FRANKLIN D. ROOSEVELT, President of the United States.

Think War Act War! Buy WAR SAVINGS BONDS — at least 10% of your pay every payday!







# Жіноча Сторінка

## Невеселе Різдво

Коли цюгоричний американський „Christmas“ мав на зверх деякі признаки веселості, то хіба у такому розумінні, як говоримо про веселість чоловіка, що з журби випив чарку і під впливом сміється та розказує дотепи, забувши на хвилину про своє горе. Бо що з цього, що люди обдаровували себе, подарунками, відвідували родину, приятелів та розривкові підприємства, більше навіть, як минулих літ? І що з цього, що тріщали латинські від подорожних, не звичаючи на закляки владі сидіти дома, та що, люди випили та зіли зі святкового стола так обильно, як це бувало минулих літ?

Свята були такі сумні. Невинно сумні. Це, що виходило з святкового життя на зверх, було радше похмурим, або родом заправи на шість, що темніли грядучі дні. Бо чи міг хто надовго держатися у безжурному настрою, остережи себе перед невеличкими думками, коли глядиш на довгу чергу сірих військових одноструїв, на молоді лиця, з яких так багато призначених на це, щоб неждатися найбільшого Різдва!

А скільки домів, де вже не стало когось з найближчих, або хоч хто й живе — то далеко від хати, у незнаних краях, невинно сумно кліматі, серед таких трудів, що нам і повірити тяжко, як людський організм може перенести стільки, хоч як неборонили себе пригадка заколотити кожну радість та витисне сльозу навіть у такій хвилині, коли ми за всяку ціну хотіли б заховати під повікою.

Але всеж — американським святам товаришать хочаб зовнішні обставини, які дають людям дещо нагоди відірвати себе від тяжкої дійсності. Вільний від праці день, можливість піти до церкви, стрінути близьких чи шукати розривки. Врешті усі матеріальні додатки та прикраси, що йдуть вслід за

святами. Коли поглянемо на ялинку, вінки на дверях, різдвяні світла у вікнах, чи людей, обвантажених взористими коробками життя виглядає незмінне, а наш настрій кошмарним сном. І позбуваємося його, рад-не-рад, даючи місце лозірній безжурності святкування.

Створити у хаті на наш Свят-Вечір та Різдво святковий настрій — буде цього року важче ніж колинебудь було. Кругом нас звичайний робочий день. І то у цього роду обставинах, де й виручити нема кому, а одним рукам треба зробити це, що колись робили дві пари. Різдво розбита; хто у війську, хто на оборонній роботі, а ці, що остали, мають менше як коли нагоди провести спільно час, бо усяди поспіх, обов'язки, відповідальність. Люди працюють у день і вночі. Скільки є хат, де у цей сам ранок хтось з родини сидить перед роботою, а другий обідає по нічній „шмиту“ — діти йдуть до школи, коли батько кладеється спати, та виходить до праці, не маючи нагоди перекинутися з ними кількома словами. Це все обставини, на які не маємо впливу, і коли вони не дозволяють нам святкувати нашого Різдва так, як це наказує нам привязання до прагматичної віри, звичаїв та почування для найближчих — ніхто не зробить нам викликів за це, немов занебудемо якийсь важний моральний обов'язок.

Але як нема цих перешкод — стараймося за всяку ціну зробити у хаті Свят-Вечір, чи відсвяткувати наше Різдво так, як звикли минулих літ. Більше, чим колинебудь відчуваємо у часі війни потребу таких спільних свят, у яких можна знайти джерело нервового відпруження, духовної рівноваги та чуттєвого опортя об щось близьке, рідне. Скільки такої нагоди приносять Різдвяні Свята! Спільна Свята Вечера з традиційною їдою, звичаями, як багато значить у таку хвилину, як

сьогодні косяда пісня, що пориває мільйонністю, спокоєм та підносить духа! Хоч наше Різдво не дасть нагоди до широких та гучних зібрань-забав, але внесе багато настрою, спокою і віри між близьких, що зберуться разом з нами святкувати. Хто зна, що принесе наступний рік. Коли сьогодні ми ще всі разом, живі, здорові, не голодні — дякуймо за це небесам та просім крапці долі для цих наших братів, що зустрічають Різдво у голоді, холоді та під тяжким невільницьким кнутом. Коли це була лиш одна — одинока ціля святкування нашого Різдва у цьому році — то вона варта цього, щоб не зважаючи на всі перешкоди воно таки прийшло у нашу хату у шанованому, святковому вигляді.

Клявдія Олесницька.

### УСПІХ ПАНЦИРНИКА.

ВАШИНГТОН. — Департамент флоту подав до відома про огляд одного американського панцирника в битві з японськими кораблями. Назви панцирника з певних причин не подано, лише подано назви капітана, що ним командував. Капітаном є молодий Томас Лі Геч. Цей панцирник у битві біля Гвадалканалу пустився в самий осередок японських кораблів і затопив чотири з них. Проти нього вилетіла хмара японських літаків, з котрих він знищив 32.

### В АНГЛІЇ НЕВДОВОЛЕНІ З АФРИКАНСЬКОЇ КАМПАНІЇ.

ЛОНДОН. — „Дейлі Мейл“, часопис каже в передовиці, що в Англії панує поважне невдоволення з поступу африканської кампанії. „Виходило би“, каже стаття, що ми від 5 грудня ведемо тільки дефензиву та що нема найменших познак, що ми посунемося вперед у найближчій будучості“.

## Війна й Діти

Від якогось часу й виховники й „суспільні робітники“ помітили в Америці поважне залягання дисципліни шкільної дитини. З часом це залягання прибрало дійсно застрашує розміри. Були часті випадки нападів дитини на вчителів та інші подібні прояви дівачького рознуздання. Дійшло до того, що багато справ треба було віддати в руки поліції й судів. Почалися слідства й розправи. Навіть справа набрала такого розголосу, що під натиском публічної опії встановлено урядові комітети виховників для студій над питанням молодечого розпущеності. В Нью Йорку повстали аж два такі комітети, які мають розслідувати справу й подати публічні свої висліди.

Поки слідство буде покінчене, вчителі й „суспільні робітники“ звертають увагу на те, що подібні вибухи школярського тероризму в публічних школах переживала й Англія, а переживала цей об'яв на початку війни. З того вони й роблять догад, що явище школярського тероризму тісно зв'язане з війною.

Пояснюють цей зв'язок тим, що війна викликує стан надзвичайного душевного напруження, клопотливості, непевності й неспокою так в родині, як в широкій суспільності і цей стан мусить відбиватися й на дітях.

Живі докази цього напруження помітно передовсім серед доростаючих дівчат. У ньюйорських судах наприклад поважно зросло число таких дівчат, що через різні причини попадають перед суд. За перших 10 місяців 1942 року було таких випадків на 24 проценти більше, ніж за перших 10 місяців 1941 року.

Товариство Громадянської Служби, яке займається обслуговуванням таких суспільних об'яв, добуває докази напруження в родині під впливом війни й каже, що число родин, так діткених, повинно застати це справою. „Суспільні робітники“ кажуть, що Америка в цьому згляді може навчитися немало з досвіду Англії та що вона, йдучи за її приміром, повинна збільшити всі ті сили в громаді, що працюють для здоров'я, розривки, суспільної обслуги або родинних порад, а які можуть поправити або запобігти цим новим тенденціям.

Того роду громадські встанови дивляться на біжучі прояви школярської розпущеності як на такі, які вимагають не вмишування поліції або судів, але заведення певних поправок у родині й громаді. Власне тепер треба збільшити ті приспособлення для ведення й суспільного зрозуміння шкільних дітей.

Звертають вони теж увагу на те, що вчителі нині є перепрацьовані з одного боку працюю в більших класах, а з дру-

гого боку різними роботами поза годинами навчання, і чез-те не можна від них ждати щоби вони без зовнішньої допомоги дійшли до коріння лиха. Вчителі до помічці повинні стати ці встанови, що займаються розв'язкою клопотів в родині й громаді. Очевидно, передовсім треба збільшити живлення тих суспільних і психіатричних приспособлень у шкільній системі.

Щоби вчителям помігти розв'язувати подібні питання, треба очевидно в першу міру надобити їх відповідним знанням, бо без такого знання вчителі не потраплять навіть уживати тих приспособлень, які для таких проблем існують. Дехто піднімає думку, щоби в кожній школі на кожному засіданні збору вчителів засідала людина, яка розуміє цю справу докладно й яка потім могла би брати участь у зборах суспільних агенцій.

Вся ця дискусія виходить з заложення, що питання забігти розвою злочинності серед найнижчої молоді є важливим завданням, яке паде на плечі тих, що відповідають за формування майбутнього життя громадою прокоління. Тільки при таких серйозних трактуванні справи можна сподіватися, що ці перші признаки труднощів з дитвором буде можна поладити.

### ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КІМБЕЛ, О. — Тов. Союз, від 218, на річних зборах 13. грудня вибрало такий уряд на 1943 рік: М. Бурин, предс.; Н. Корещий, заст.; С. Стахура, кас.; Н. Навольський, заст.; М. Стахура, секр.; С. Андрійко, заст.; контролер: В. Білан, С. Андрійко, М. Сорока; дозорні хорі: М. Вітшин, Р. Сорока; до прапорів: Р. Стахура, А. Дрозда; Р. Сока, дзерник. Тов. відбудовити збори що друга неділя в місяці в У. Н. Домі, 165 Горди уа. Новий уряд каже всіх своїх членів приносити свої місячні вкладки на збори, а не поспіти по хатах. Члени, котрі доводять, коли не приносять своїх вкладок, будуть суспендовані. За уряд: М. Бурин, предс.; С. Стахура, кас.; М. Стахура, секр.

ГОЛІКО, МАСС. — Річні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від 52, відбулися в неділю, 10. січня 1943, в годині 1:30 пополудні, в Литовській Клубі, 330 Парк уа. Просимо всіх членів, місцевих і позаміських, прийти на час і вислухати звіту уряду й контр. комісії за 1942 рік. Буде вибір уряду на 1943 рік і інші важні справи до поладження. Члени, котрі закупили військові бонди, прошу зголосити до секретаря на яку суму закупили бонди. — За уряд: І. Процишин, предс.; І. Бабеш, кас.; Д. Хрупаки, секр.

### ДЛЯ ДОБРА НАШИХ КЛІЄНТІВ

Для всіх тих, котрі зголошуються до нас у справі якоїнебудь услуги, ми маємо в себе досвідчену паню, яка є нашою асистенткою.

Побов'язки є всілякі, іноді надзвичайно важні. До наших старань вона дає своє жіноче чуття, яке викликає у всіх наших гостей щире признание і прихильність.

### STEPHEN J. JEWUSIAK & SON FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne

Phone: BErgen 4-5989 Phone: BAyonne 3-0540

МОНЕСЕН, ПА. — Місячні збори Бр. св. Ап. Петра і Павла, від 338, відбулися в неділю, 10. січня, в Українській Галі, 213 Скунмер Елену. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо контр. комісія дасть справоздання за 6 місяців. Також буде вибір нового уряду. — За уряд: А. Борова, предс.; М. Шипицька, кас.; П. Чесний, секр.

ТАМАСТОН, КОМІ. — Тов. Українська Січ, від 421, відбула збори 9. січня 1943 в Українській Галі на Проспект уа. в годині 8. вечір. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до поладження. — За уряд: А. Борова, предс.; М. Шипицька, кас.; П. Чесний, секр.

ФІЛІДЕЛЬФІЯ, ПА. — На річних зборах Тов. Любов, від 421, по справозданню уряду, члени були дуже зацікавлені тим, що під теперішню пору з членів знаходиться 21 у збройних силах Америки. Ухвалено це купити Військових Бондів на \$500. Вибрано такий уряд на рік 1943: Михайло Дубас, предс.; Антін Гарасин, кас.; Теодор Малик, секр.; просвірна комісія: Михайло Рибак, Вас. Стриковський, Пилип Мамчур; надзорні хорі: Софрон Гуламанга, Теодор Заболотний. Також ухвалено влаштувати 40-літній ювілей Товариства. Вирішено ще багато справ, що певно вийдуть в користь членам. — Теодор Соколовський.

СТЕРІЛІТОМ, Н. Я. — Річні збори Бр. св. Арх. Михайла, від 211, відбулися 12. грудня. Вибрано такий уряд на рік 1943: Микола Московіта, предс.; Василь Геба, заст.; Григорій Моношківський, кас.; Дмитро Стічак, заст.; Теодор Соколовський, секр.; Микола Слободзін, заст.; Роман Федірко і Петро Валяга, комітет хорі; Стефан Дзері і Антін Кривий, контролери. Наступні збори відбудуться в суботу, 9. січня, в годині 7:30 вечір. Просимо членів і членів приходити часто на збори і платити на час свої місячні вкладки. — Теодор Соколовський.

### Д-Р С. ЧЕРНОВ

Гострі й хронічні недуги, коліки й жінок — Шкіра й кров.

Аналіз крові для подружжого свідчення.

Геморойди й желіки лікується без операції.

223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.

GRamercy 7-7697

Офісові години: 10-8; неділя 11-2.

Жінка-доктор до обслуговування. X & Флюороскоп. — Екзамінація \$2.00

Даром вишлемо кожному зразок (SAMPLE) Карпатського Чашу з найліпшого гірського зілля, на недомогання жовтуха, печінки й нирок. Велика пачка коштує 50¢.

ГРУДНЕ ЗІЛЛЯ, природне средство припоровають тим, що терплять на впреті кашель, біль горла і задку. Пачка коштує 50¢.

ЗІЛЛЯ НА ВОЛОСКИ НОГИ. Дуже поміче. Як його уживати, надруковано на банці. Велика пачка 50¢.

МІШАНИ КОРИННЯ, на нестрайвисті, брак апетиту, корчі. Добре також на запал до горілки. Пачка 50¢.

Хто купить 4 пачки нараз вище згаданого зілля за \$2.00, дістане одну пачку даром.

Маємо всілякі лічичні зілля, ліста, цвіт, кору, ягоди, коріння, ладан, живицю і т. д. Продаємо гуртом і детально. Для широтників і продавців відповідний опус.

Замовлення посилайте на адресу: UKRAINIAN BAZAAR, 170 E. 4th St., New York, N. Y.

**ВАСИЛЬ ПРИШЛЯК**  
ВИРІВНИЙ І ПРОДАВЕЦЬ  
МЕБЛІВ  
"GRANT CIRCLE"  
UPHOLSTERY CO., Inc.  
2469 WEBSTER AVENUE  
Near 188th St.  
BRONX, N. Y.  
Має на складі  
РІЗНІ МЕБЛІ  
доброї якості,  
по дешевій  
ціні.  
Telephone:  
6Ordham  
5-4666.

**\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН**  
і вище  
ОБСЛУГОВУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ  
І ОКОЛИЦІ  
**KANAI KAIN**  
FUNERAL HOME  
433 STATE STREET,  
PERTH AMBOY, N. J.  
Phone: Perth Amboy 4-4646

**МИРОН ЛИТВИН І СИН**  
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ  
Обслуга щира і чесна  
383 MORRIS AVENUE,  
cor. Springfield Ave.  
NEWARK, N. J.  
Phone: ESsex 3-5347

**ІВАН БУНЬКО**  
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ  
Заряджує погребам по ціні так  
низькій як \$150.  
ОБСЛУГА НАКРАЩА.

**JOHN BUNKO**  
Licensed Undertaker & Embalmer  
437 E. 5th St., NEW YORK CITY.  
Dignified funerals as low as \$150.  
Telephone: GRamercy 7-7661

**ПЕРШІЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛІДЕЛЬФІЮ І ОКОЛИЦІ**

**МИХАЙЛО НАСЕВИЧ**  
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,  
PHILADELPHIA, PA.  
Tel. Market 1330.  
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ

**ПЕТРО ЯРЕМА**  
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК  
ЗАНІМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ  
В BRONX, BROOKLYN, NEW  
YORK І ОКОЛИЦІХ  
129 EAST 7th STREET,  
NEW YORK, N. Y.  
Tel.: Orchard 4-2568  
BRANCH OFFICE & CHAPEL  
707 PROSPECT AVENUE,  
(cor. E. 165 St.), BRONX, N. Y.  
Tel.: ME8roe 5-4877



**РАДІ ПОБАЧИТИ АНГЛІЮ.** Перші жінки з американського Жіночого Допомогового Корпусу Армії, що прибули до Англії. Від лівої руки до правої: Марта Роджерс, Меті Пінет, Рут М. Бригз, Ілейн Дрезмал і Луїс Андресон.

ТАРЗАН, ч. 694. Час завершення змаг.



TOWARD NIGHTFALL,  
AS A HEAVY  
RAIN FELL, THE  
REFUGEES BROUGHT  
THEIR SCANT CATCH  
FROM THE BEACH!

Як почало смеркатись, пу-  
стився рясний дощ. Зголодні-  
лі втікачі почали звивати свої  
вудки, збирати зловлену рибу  
і вертати до табору.



"YVETTE!" DARBENA CALLED;  
"COOK MINE CRISP!"  
"YOU'LL EAT 'EM RAW AND  
LIKE IT. WE'VE NO FIRE,"  
GRANNY SAID.

„Івето!“ — закликала Дари-  
на. „Звари мою рибу, так  
як я це люблю!“ „Ти їстимеш  
свою рибу сирію“, втрутилась  
старушка Ейкерс. „Нема во-  
гню для варення“.



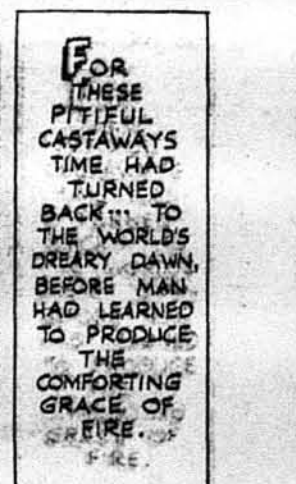
"BUT YOU'RE ONE OF THESE  
PIONEERS. CAN'T YOU RUB  
STICKS TOGETHER, OR  
SOMETHING?"

Даріна тепер зрозуміла в  
чім річ. Вона відповіла ста-  
рушці: „Ви піонірки. Хіба ви  
не зумієте викресати вогню  
потираючи два куски дерева,  
чи що інше?“



"NOT A DRY STICK ON  
THIS CONFOUNDED ISLAND,  
GRANNY SNAPPED, I AND  
WON'T BE DURING THE  
RAINY SEASON!"

„Ні кусочка дерева сухого.  
Як довго падатиме дощ, годі  
буде щось сухе знайти“, від-  
повіла сумно старушка. Для  
тих нещасних втікачів, здава-  
лось, час завернув взад.



FOR  
THESE  
PITIFUL  
CASTAWAYS  
TIME HAD  
TURNED  
BACK TO  
THE WORLD'S  
DREARY DAWN,  
BEFORE MAN  
HAD LEARNED  
TO PRODUCE  
THE  
COMFORTING  
GRACE OF  
FIRE.

Як довго падатиме дощ, годі  
буде щось сухе знайти“, від-  
повіла сумно старушка. Для  
тих нещасних втікачів, здава-  
лось, час завернув взад.